

Образложење

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о геолошким истраживањима садржан је у члану 97. став 1. тачка 9) Устава Републике Србије по коме Република Србија уређује и обезбеђује систем заштите и унапређења животне средине, у који поред осталог припада област геолошких истраживања са аспекта одрживог истраживања, коришћења и управљања геолошким ресурсима, као пословима од општег интереса.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ОСТВАРУЈУ

Разлози због којих се предлаже доношење Закона о геолошким истраживањима огледају се у чињеници да важећи Закон о геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, бр. 44/95, 101/2005) садржи одредбе за које је у досадашњој пракси примене Закона, утврђено да су непрецизне и непотпуне, што даје могућност различитог тумачења и примене у пракси, као и потребе ширег, свеобухватнијег и савременијег приступа проблемима геолошких истраживања.

Закон о геолошким истраживањима дефинише развојну улогу геолошке науке и праксе која уз помоћ научно заснованих метода истраживања и испитивања, кроз вишезначне геолошке дисциплине истражује геолошку грађу територије Србије, процењује и утврђује опште и посебне карактеристике геолошког тла и потенцијалност геолошких добара, односно геолошких ресурса. Геолошка истраживања, као сложен и вишефазни процес и низ активности, научно и стручно заснованих, које захтевају примену одговарајућих метода, опреме, техничких средстава и извођење конкретних радова, одвија се у амбијенту простора геолошке средине, где се мора обезбедити пуна усклађеност (равнотежа) између природних, економских, социјалних и еколошких фактора, имајући у виду не само интересе садашњих већ и будућих генерација.

Предложеним нацртом новог закона о геолошким истраживањима стварају се претпоставке за оптимално планирање и програмирање геолошких истраживања, са аспекта управљања минералним ресурсима, начин формирања и финансирања државног Геолошког завода Србије који ће се бавити геолошким истраживањима од општег интереса за Републику Србију, геолошка истраживања у циљу дефинисања простора за разне нивое планирања и пројектовања, прецизирају се услови за издавање одобрења за обављање делатности геолошких истраживања, прецизније се дефинише надзор над извођењем геолошких истраживања, јача се одговорност правних лица која врше ревизију техничке и друге документације.

Прецизирају се обавезе привредних субјеката која се баве истраживањем и одрживим коришћењем ресурса подземних вода, ствара се правни основ за формирање геолошког информационог система Републике Србије и коришћење геолошке документације, начин прикупљања, чувања и коришћења геолошких података, класификација и оцена резерви геолошких ресурса, коришћење (експлоатација) геолошких ресурса подземних вода, заштита геолошке средине, одрживо управљање геолошким ресурсима на основу дугорочне стратегије и политике, начин финансирања

Начин финансирања рада државних (националних) геолошких завода-института у европским земљама је различит, тако да се у једном броју европских земаља (Белгија, Хрватска, Холандија, Финска, Француска, Грчка, Мађарска, Исланд, Холандија, Норвешка, Пољска, Португалија, Румунија, Словачка, Словенија, Шпанија, Шведска и Велика Британија) средства обезбеђују из државног буџета у износу од 40-90%, у једном броју (Албанија и Аустрија) ниво финансирања се креће од 90-100% из буџета, у неким земљама (Чешка Република, Немачка, Италија, Естонија и Турска) државни (национални) геолошки заводи-институти организовани су као народни-национални институти или агенције, а у неким земљама (Бугарска, Кипар, Ирска, Литванија, Луксембург, Малта, Швајцарска и Украјина) поменуте организације представљају одређене организационе целине у одговарајућим министарствима те се финансирају директно из буџета.

У оквиру политике Европске уније, односно у важећим директивама и целокупној легистлативи нема конкретних препорука упућених држави чланици или држави кандидату да се за одређене послове мора формирати државни (национални) геолошки завод јер концепција политике ЕУ нема праксу да препоручи унутрашњу организацију у једној држави. На основу искустава других земаља ЕУ која указују на потребу да се одређени захтеви ЕУ директива најлакше испуњавају уколико се следи пример добре праксе и доброг искуства држава чланица. Чест је случај да државе из практичних разлога прибегавају и оперативно провереним моделима па и систем организовања унутар држава може да буде исти у различитим државама (у смислу опредељења одређених институција за обављање конкретних послова). Захтеви који су повезани са политиком ЕУ у којима морају учествовати геолози, односно државни (национални) геолошки завод су: водни ресурси (water resources), земљиште (soil), отпад (waste), природни hazard (клизишта, земљотреси, поплаве итд) - natural hazards (landslide, earthquakes; floods;), климатске промене (climate changes), енергија (energy - fossil and renewable), даљинска детекција (remote sensing), одрживо коришћење природних ресурса (sustainable use of natural resources), географски информациони систем животне средине (environmental geographic information system), ...

Текућа ЕУ политика и развој легислативе у којој важну улогу имају геолози су: Директива заштите подземних вода од загађења (Directive on Protection of Groundwater from Contamination), Директива заштите земљишта (Directive on Soils Protection), ЕУ Одрживи Развој (EU Sustainable Development), Директива за успостављање инфраструктуре за просторно планирање (Directive to establish an Infrastructure for Spatial Information in the Community), Директива о заштити од поплава (Directive on the protection against floods), Тематска стратегија Европске уније за земљиште, одрживо коришћење природних ресурса и животне средине мора (EU Thematic Strategies on Soils, the Sustainable Use of Natural Resources and on the Marine Environment)...

Овим Нацртом Закона предвиђа се доношење Стратегије развоја геолошких истраживања и коришћења геолошких ресурса на основу које се доноси дугорочни програм развоја и годишњи програми извођења основних геолошких истраживања у циљу рационалног и одрживог коришћења геолошких ресурса и укупног геопростора.

Нацртом Закона о геолошким истраживањима и пратећим подзаконским актима у делу о категоризацији, оцени и класификацији ресурса и резерви минералних сировина, подземних вода и геотермалне топлоте стварају се услови за промену досадашњих правилника, првенствено Правилника о класификацији и категоризацији резерви

Дефинишу се значајнији појмови који су у закону коришћени, а у циљу јаснијег и прецизнијег разумевања одредаба закона (члан 2).

Геолошким истраживањима, у смислу овог закона, сматрају се истраживања геолошких ресурса и геолошке средине која се изводе ради: упознавања састава, грађе и развоја земљине коре, као и њеног приказивања у смислу израде основних и тематских геолошких карата различитих размера и пратећих докумената; проналажења, истраживања и испитивања лежишта минералних сировина, геолошко-економске оцене њихових количина и квалитета, класификације резерви и утврђивања геолошких услова експлоатације, коришћења и заштите минералних ресурса; проналажења и испитивања налазишта свих врста хидрогеолошких и геотермалних ресурса, оцене њихових количина и квалитета, изучавања негативних утицаја на одрживост њихових количина и квалитет у налазиштима и утврђивање геолошких услова њихове експлоатације, коришћења и заштите; утврђивања и оцењивања инжењерскогеолошких и геотехничких карактеристика терена за потребе просторног планирања, пројектовања и изградње објеката; утврђивања и оцене геолошких услова за изградњу подземних складишта гаса, течности и отпада у стенским масама, експлоатацију геотермалних ресурса и за утврђивање и ликвидацију површинских копова и јамских просторија; утврђивања и оцене геолошких процеса, хазарда и ризика, који утичу на животну средину; утврђивања, коришћења и одстрањивање антропогених отпадака из геолошке средине, посебно техногених минералних сировина; просторног планирања и уређења простора, изградње грађевинских објеката, комуналних делатности, рударства, енергетике, саобраћаја, пољопривреде, водопривреде, шумарства, туризма, бања и других привредних грана; заштите и презентације природних вредности (геолошких и геоморфолошких феномена и одлика историјског развоја земљине коре и репрезентативних појавних облика); и заштите животне средине (члан 3).

Геолошка истраживања су основна и примењена. Основна и примењена геолошка истраживања врше се етапно према пројекту геолошких истраживања. (члан 4).

Основна геолошка истраживања се изводе у циљу утврђивања и вредновања укупних геолошких потенцијала одређеног простора са аспекта коришћења геолошких ресурса и геолошке средине као простора за изградњу. Основним геолошким истраживањима, у смислу овог закона, сматрају се истраживања која се изводе ради: проучавања развоја, састава и грађе земљине коре, утврђивања потенцијалности геолошких ресурса одређеног подручја, вредновања укупних потенцијала геолошких ресурса за потребе просторног планирања и израду генералних урбанистичких планова, заштите и унапређења животне средине, заштите објеката геонаслеђа, као и сва друга истраживања утврђена дугорочним и годишњим програмом геолошких истраживања. Основна геолошка истраживања обухватају: израду: прегледних, основних и специјалистичких геолошких карата размере 1:25.000 и ситније (изузетно за подручја посебних намена и до 1:10.000); студија о потенцијалности геолошких ресурса и геолошке средине за потребе планирања, пројектовања и грађења; утврђивање и оцену потенцијалности подручја у погледу геолошких ресурса; студија за потребе заштите животне средине; студија за потребе очувања геодиверзитета и заштите објеката геонаслеђа и сл. Израда карата из става 1. овог члана врши се на основу стручно-техничког Упутства за израду геолошких карата које доноси министар. Предлог плана израде, припреме за штампање, пријем ауторских оригинала геолошких карата и тумача, врше одговарајуће стручне радне групе или комисије. Одлуку о формирању и

II. УСЛОВИ И НАЧИН ИЗВОЂЕЊА ГЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА (члан 11-25)

Геолошка истраживања се изводе у складу са савременим научним достигнућима из области геологије и са њом повезаних основних и примењених наука, прописима и техничким нормативима који се односе на пројектовање и извођење геолошких радова и прописима којима су утврђени услови у погледу заштите животне средине, заштите на раду, заштите од пожара и експлозије (члан 11).

На подручју које представља заштићени простор природе, целину од културно-историјског и градитељског значаја, туристичко-рекреативну целину, извориште од посебног значаја за регионално снабдевање водом и други заштићени простор, извођење геолошких истраживања може се одобрити само уз претходну сагласност органа надлежног за издавање услова за уређење простора, заштите природе и другог органа надлежног за одговарајућу област, у складу са посебним законом (члан 12).

Геолошка истраживања, израду пројеката геолошких истраживања, елабората о резултатима геолошких истраживања и елабората о резервама минералних сировина, пројектовање и изградњу хидрогеолошких објеката, пројектовање и извођење инжењерскогеолошких и геотехничких истраживања може изводити предузеће, односно друго правно лице које: је уписано у регистар привредних субјеката за обављање те делатности, има најмање три запослена лица са високом школском спремом геолошке струке - дипломирани инжењер геологије - звање мастер са положеним стручним испитом, од којих најмање једно лице поседује одговарајућу лиценцу (члан 13).

Стручни испит из предходног члана овог закона, полаже се пред комисијом коју образује министар. Министар посебним правилником ближе прописује услове, програм, начин полагања стручног испита, износ трошкова и састав комисије из овог члана (члан 14).

Лиценцу за пројектовање, извођење, руковођење и надзор над геолошким истраживањима, може добити лице које има положен стручни испит из предходног члана овог закона, одговарајуће радно искуство и одговарајуће стручне и научне резултате. Лиценцу за пројектовање, извођење, руковођење и надзор над геолошким истраживањима, може да добије предузеће које поред законом прописаних услова има и одговарајуће стручне и научне резултате и одговарајућу техничко-технолошку опремљеност за извођење те врсте радова. Лиценцу издаје министарство, а трошкове издавања лиценце сноси подносилац захтева. Министарство може одузети издату лиценцу ако утврди да ималац несавесно и нестручно обавља послове за које му је лиценца издата, за које се води се регистар. Ближе услове за добијање и одузимање лиценце, трошкове издавања, поступак издавања и одузимања лиценце, садржину и начин вођења регистра, прописује министар посебним правилником (члан 15).

Истраживање геолошких формација и перспективних простора на основу којих се оцењују геолошки потенцијали и резерве минералних сировина, укључујући и хидрогеолошке ресурсе, израда комплексних геолошких подлога за давање концесија, уношење и ажурирање података кроз форму Геолошког информационог система Србије, израда и штампање геолошких карата размере 1:25.000 и ситније (изузетно за подручја посебних намена и до 1:10.000), као и обављање других послова посебно оних утврђених дугорочним програмом развоја основних геолошких истраживања, врши Геолошки завод Србије, а уколико их из кадровских и техничких разлога не може обавити

раду и заштите животне средине. Стручни надзор може да врши лице које испуњава услове из члана 13. овог закона. Лице које врши стручни надзор, дужно је да без одлагања извештава инвеститора геолошког истраживања о свим недостацима које утврди у току вршења надзора (члан 23).

По завршетку пројектом предвиђених геолошких истраживања израђује се елаборат о резултатима геолошких истраживања и/или елаборат о резервама геолошких ресурса (минералне сировине и подземне воде). Елаборат из става 1. овог члана подлеже стручној контроли којом се проверава да ли су геолошка истраживања изведена према пројекту геолошких истраживања, да ли је на основу добијених података изведен одговарајући закључак о резултатима истраживања и да ли је елаборат урађен у складу са овим законом. Стручна контрола из предходног става врши се на начин и под условима прописаним за вршење техничке контроле пројеката геолошких истраживања. Стручну контролу елабората о резервама геолошких ресурса врши комисија коју именује министар. Садржај елабората о резултатима геолошких истраживања и елабората о резервама геолошких ресурса одређује министар посебним правилником. Елаборат о резултатима геолошких истраживања и/или елаборат о резервама геолошких ресурса има карактер архивске грађе и чува се трајно на прописани начин (члан 24).

Инвеститор геолошких истраживања је дужан да један примерак елабората о резултатима геолошких истраживања и/или елабората о резервама геолошких ресурса достави органу који је издао одобрење за истраживање, у писаној и електронској форми. Инвеститор геолошких истраживања је дужан да обезбеди чување макроскопских и микроскопских узорака стена и корисних минералних сировина, језгра бушотина и фосила за лабораторијска испитивања и истраживања, као и одговарајући део репрезентативног узорка руда за техничко-технолошка истраживања и испитивања, у складу са посебним прописом (члан 25).

III. ОДОБРЕЊЕ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ (члан 26-40)

Одобрење за истраживање представља акт Министарства којим се одобрава извођење детаљних геолошких истраживања домаћем или страном правном лицу, предузетнику и физичком лицу за личне потребе водоснабдевања, под условима и на начин утврђен овим законом. Општини, односно Граду, поверава се издавање одобрења за извођење детаљних геолошких истраживања за потребе планирања, пројектовања, грађења и санације терена (члан 26).

За геолошка истраживања која се изводе у оквиру одобреног експлоатационог поља за исти геолошки ресурс који је предмет експлоатације, није потребно одобрење за истраживање, али се ова истраживања морају изводити под условима и на начин утврђен овим законом (члан 27).

Захтев за издавање одобрења за извођење детаљних геолошких истраживања садржи податке о: инвеститору геолошког истраживања, извођачу истраживања, предмету истраживања, врсти истражних радова, величини истражног простора, висини средстава за истраживање, као и приближно време трајања истраживања. Уз захтев подноси се: пројекат детаљних геолошких истраживања са извештајем и потврдом о извршеној техничкој контроли; топографска карта одговарајуће размере са уцртаним

одобрења за истраживање - за сваку врсту ресурса посебно само уколико постоје услови за несметано извођење истраживања сваког појединачног геолошког ресурса (члан 32).

Ималац одобрења за геолошка истраживања може да изврши пренос права истраживања на друго заинтересовано лице. Пренос права истраживања врши се уз сагласност органа који је издао одобрење. Начин и услови преноса права истраживања из овог члана, одређују се уговором који се закључује уз сагласност органа који је издао одобрење за истраживање (члан 33).

Величина истражног простора одређује се одобрењем за истраживање. Надлежни орган који је издао одобрење за детаљна геолошка истраживања води евиденцију - катастар одобрених истражних простора који је саставни део Геолошког информационог система – ГеолИСС-а. У катастар одобрених геолошких истражних простора уносе се подаци о носиоцу истраживања, величини истражног простора, предмету геолошких истраживања, року трајања истраживања, као и други подаци од значаја за катастар. Заинтересована лица – потенцијални инвеститори истраживања имају право увида у катастар одобрених геолошких истражних простора, на основу захтева и доказа о уплаћеној административној такси (члан 34).

Детаљна геолошка истраживања нису дозвољена у насељеном градском подручју, на подручју које представља заштићени простор природе, целину од културно-историјског значаја, заштићеним извориштима подземних вода, као и на другим просторима од општег интереса, без посебне сагласности министарства, осим неопходних хидрогеолошких и инжењерскогеолошких - геотехничких испитивања тла за потребе изградње објеката, санације терена, водоснабдевања, истраживања од општег државног интереса и научних истраживања. Наведена подручја и простори изузимају се приликом издавања одобрења за детаљна геолошка истраживања (члан 35).

Почетак радова на детаљним геолошким истраживањима, носилац истраживања је дужан да пријави 15 дана пре почетка извођења теренских истражних радова надлежном органу општине на чијој територији се налази истражни простор и органу који је издао Решење о одобрењу за истраживање, а ако се радови изводе на подручју/простору из члана 35. овог закона и организацији односно органу који управља тим подручјем/простором (члан 36).

Носилац истраживања, односно извођач радова дужан је да извађене количине геолошког ресурса - минералних сировина одвоји од јаловине, благовремено обезбеди њихову употребу или их заштити од пропадања. О извађеним количинама минералних сировина носилац истраживања води евиденцију. Лица из овог члана дужна су да евидентирају и друге минералне сировине и подземне воде, које су пронађене извођењем детаљних геолошких истраживања на одобреном истражном простору и о томе известе Министарство (члан 37).

Носилац истраживања је дужан да у роковима утврђеним одобрењем за истраживање геолошких ресурса, подноси Министарству извештаје о изведеним радовима и Елаборат о резултатима детаљних геолошких истраживања. Ако носилац истраживања трајно обустави истраживање, дужан је да у року од 60 дана од дана обуставе истраживања поднесе Министарству извештај о престанку радова и Елаборат о резултатима детаљних геолошких истраживања. Носилац истраживања и Министарство дужни су да трајно чувају по један примерак тог елабората. Општина, односно Град је дужан да евидентира и извести Министарство о детаљним геолошким истраживањима

VI. ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА ГЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА (члан 45-56)

Основна геолошка истраживања обављају се према Дугорочном програму развоја основних геолошких истраживања и Годишњем програму извођења геолошких истражних радова. Дугорочни програм основних геолошких истраживања доноси се за период од најмање десет година и садржи: циљеве и правце развоја основних геолошких истраживања заснованих на оствареним резултатима основних геолошких истраживања у претходном периоду; врсту и обим програмираних радова; начин праћења реализације програма. На основу Дугорочног програма из става 1. овог члана доноси се Годишњи програм извођења геолошких истраживања којим се ближе одређују циљеви, врсте и обим основних геолошких истраживања, предрачун и динамика извођења радова. Дугорочни програм основних геолошких истраживања доноси Народна скупштина, а годишњи програм извођења геолошких истраживања доноси Влада (члан 45-46).

Извођење радова утврђених програмима основних геолошких истраживања, из овог закона, врши Геолошки завод Србије. Министарство може извођење радова поверити и другом правном лицу које испуњава услове прописане овим законом ако утврди да Геолошки завод Србије не поседује кадровске и технолошке капацитете за извођење планираних радова (члан 47).

Извођач радова основних геолошких истраживања, дужан је да тромесечно извештава Министарство о реализацији истражних радова и достави годишњи извештај о резултатима извршених основних геолошких истраживања, у писаном и електронском облику, најкасније до краја текуће буџетске године. Министарство уз годишњи програм геолошких истражних радова за наредну годину, доставља Влади Републике Србије извештај о реализацији годишњег програма за претходну годину (члан 48).

За коришћење података и документације основних и детаљних геолошких истраживања, која су финансирана из буџета Републике Србије, плаћа се накнада у висини до 5% од реалне вредности изведених истраживања на том истражном простору. Средства остварена од накнаде приход су буџета Републике Србије и користе се искључиво за финансирање основних геолошких истраживања. Начин и рокови плаћања накнаде утврђују се уговором који закључују Министарство и корисник података, на основу Правилника о коришћењу геолошке документације, који доноси министар (члан 49).

У спровођењу послова и задатака који су дефинисани овим законом Министарство нарочито: припрема Стратегију развоја геолошких истраживања и коришћења геолошких ресурса; припрема Дугорочни програм геолошких истраживања и Годишњи програм извођења геолошких истражних радова; припрема програме и планове развоја и одрживог коришћења геолошких ресурса за потребе просторног планирања; врши надзор и контролу реализације програма основних геолошких истраживања; води јединствени Геолошки информациони систем Републике Србије (у даљем тексту ГеолИСС); води фонд стручне документације геолошких истраживања; промовише улагања у геолошка истраживања и одрживо коришћење геолошких ресурса; води евиденцију и израђује биланс резерви свих геолошких ресурса; издаје одобрења за извођење геолошких истраживања; издаје сагласност за експлоатацију подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага; издаје решење о утврђеним и овереним резервама геолошких ресурса; врши надзор и контролу рада Геолошког Завода Србије (у даљем тексту: Завод); учествује у припреми документације и процесу за давање

истраженост геолошких ресурса, количинама и квалитету геолошких резерви о којима се води евиденција на основу овог закона и прописа донетих на основу њега. Министарство или овлашћена институција је дужно да обезбеди трајно чување геолошке документације у фонду стручних докумената. Начин чувања и сређивања геолошке документације прописује министар посебним правилником (члан 56).

VII. САГЛАСНОСТ НА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ ПОДЗЕМНИХ ВОДА И ПЕСКА И ШЉУНКА ИЗ АЛУВИЈАЛНИХ НАСЛАГА (члан 57-64)

Експлоатација ресурса подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага врши се у експлоатационом простору на основу сагласности на пројекат експлоатације. Експлоатациони простор је одређен на површини терена координатама преломних тачака у државном координатном систему. Сагласност на експлоатацију ресурса подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага у форми решења издаје Министарство на одређено време а најдуже за период од пет година (условљена је роком важења решења о утврђеним и овереним резервама подземних вода, односно песка и шљунка из алувијалних наслага (члан 57).

Захтев за издавање сагласности на експлоатацију ресурса подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага садржи: податке о носиоцу експлоатације; назив налазишта; количине које се намеравају експлоатисати; координате експлоатационог простора; време почетка експлоатације и бројеве катастарских парцела експлоатационог простора. Уз захтев за издавање сагласности за експлоатацију подземних вода подноси се: топографска карта у размери 1:1000 или мањој са уцртаним границама експлоатационог простора и координатама преломних тачака, уцртаним и уписаним бројевима катастарских парцела за које постоји право на земљишту; решење Министарства о утврђеним и разврстаним резервама подземних вода; пројекат експлоатације ресурса подземних вода који нарочито садржи (геолошке-хидрогеолошке карактеристике налазишта и ресурса подземних вода, врсту, квалитет и квантитет ресурса, услове и начин захватања ресурса као и услове заштите ресурса и животне средине); сагласност министарства надлежног за послове одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања на Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта; акт органа надлежног за послове урбанизма у погледу усаглашености експлоатације ресурса подземних вода са одговарајућим просторним, односно урбанистичким плановима; сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде и шумарства када се експлоатациони простор налази на пољопривредном или шумском земљишту; сагласност министарства надлежног за послове заштите животне средине на Студију о процени утицаја експлоатације подземних вода на животну средину односно други одговарајући акт у складу са прописима о процени утицаја на животну средину; услови-сагласност министарства надлежног за послове водопривреде у вези могућег утицаја планиране експлоатације на промене у водном режиму; доказ о праву својине, закупа или другом праву коришћења земљишта на коме ће се вршити захватање и експлоатација подземних вода. Уз захтев за издавање сагласности за експлоатацију песка и шљунка из алувијалних наслага подноси се: топографска карта у размери 1:1000 или мањој са уцртаним границама експлоатационог простора и координатама преломних тачака, уцртаним и уписаним бројевима катастарских парцела за које постоји право службености на земљиште; решење Министарства о утврђеним и

права експлоатације одређују се уговором који се закључује уз сагласност органа који је издао сагласност на експлоатацију ресурса подземних вода (члан 63).

Министарство води евиденцију о експлоатационим просторима подземних вода и шљунка и песка из алувијалних наслага који су одобрени на основу сагласности на експлоатацију, односно катастар одобрених експлоатационих простора у оквиру ГеолИСС-а. У катастар одобрених експлоатационих простора уносе се подаци о носиоцу сагласности на експлоатацију и други подаци који се односе на експлоатацију подземних вода и шљунка и песка из алувијалних наслага. Заинтересована лица имају право увида у катастар одобрених експлоатационих простора на основу захтева, уз доказ о уплаћеној административној такси (члан 64).

VIII. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТУ (члан 65)

Правно лице, предузетник и физичко лице, односно њихов правни следбеник, који врши, односно престане да врши истраживање или експлоатацију по основу овог закона а које својим чињењем или нечињењем проузрокује штету, деградира или на други начин угрози животну средину, здравље људи и имовину, дужно је да спроведе мере рекултивације, ремедијације или на други начин санира животну средину и предузме друге неопходне мере ради смањења штета, уклањања даљих ризика и опасности, у складу са овим и другим законима. Лице из става 1. овог члана одговорно је за накнаду штете у висини вредности оштећеног добра. У случајевима када су лица из става 1. овог члана непозната или постоје друге правне или физичке сметње за предузимање мера на начин и у складу са ставом 1. овог члана, јединица локалне самоуправе на чијој територији је дошло до деградације, угрожавања односно штете, дужна је да спроведе хитне интервенције неопходне за ограничавање и спречавање ефеката штете по животну средину, простор, имовину и здравље људи, о трошку починиоца штете (члан 65).

IX. НАДЗОР (члан 66-71)

Надзор над применом одредаба овог закона, других прописа, техничких норматива и норми квалитета, који се односе на геолошка истраживања и коришћење геолошких ресурса врши Министарство. Инспекцијски надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих за његово спровођење врши Министарство преко геолошког инспектора, у оквиру делокруга утврђеног овим законом. Послове геолошког инспектора може обављати лице које има високу школску спрему геолошке струке, радно искуство од најмање три године на пословима геолошких истраживања и положен стручни испит (члан 66-68).

Геолошки инспектор има право и дужност да проверава да ли се: пројекат и елаборат о резултатима геолошких истраживања израђује у складу са законом и другим прописима и да ли их израђује, односно оверава организација која је уписана у судски регистар за израду те врсте пројеката и елабората; геолошка истраживања врше на основу и у складу са одобрењем за истраживање; радови изводе према пројекту геолошких истраживања на основу кога је издато одобрење за истраживање; извођење геолошких истраживања за разне нивое планирања, пројектовања и изградње објеката врши у

право вршења одређених послова и без провере стручне оспособљености, испуњавају услове за вршење тих послова и према одредбама овог закона, ако испуњавају и остале прописане услове (члан 74).

Влада ће основати Геолошки завод Србије у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона а престаје да важи Одлука о изменама и допунама одлуке о оснивању Научноистраживачке установе „Геоинститут” („Службени гласник Републике Србије” број 73/06), (члан 75).

До доношења прописа на основу овлашћења из овог закона, примењиваће се: Правилник о критеријумима на основу којих се утврђује потенцијалност подручја у погледу проналажења минералних сировина („Службени гласник РС”, број 51/96); Правилник о садржини пројеката геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања („Службени гласник РС”, број 51/96); Правилник о садржини документације која се односи на хидрогеолошке и инжењерско-геолошке подлоге за изградњу високих брана, хидроелектрана, термоелектрана и објеката саобраћајне инфраструктуре („Службени гласник РС”, број 51/96); Правилник о потребном степену изучености инжењерскогеолошких својстава терена за потребе планирања, пројектовања и грађења („Службени гласник РС”, број 51/96); Правилник о условима и критеријумима за уступање извођења геолошких истражних радова и доделу средстава за извођење тих радова („Службени гласник РС”, број 51/96); Правилник о начину чувања и сређивања геолошке документације („Службени гласник РС”, број 26/84); Правилник о класификацији и категоризацији резерви чврстих минералних сировина и вођењу евиденције о њима („Службени лист СФРЈ”, број 53/79); Правилник о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођењу евиденције о њима („Службени лист СФРЈ”, број 34/79) (члан 76).

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: Закон о геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, број 44/95); Одредбе члана 63. Закона о валоризовању новчаних казни за прекршаје из републичких закона којима су одређене новчане казне за прекршаје („Службени гласник РС”, број 53/93); Одредбе члана 10. Закона о изменама закона којима су одређене новчане казне за привредне преступе („Службени гласник РС”, број 6/89); Закон о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања („Службени лист СРЈ”, број 12/98 и 13/98), (члан 77).

Влада и министар ће у року од две године од дана ступања на снагу овог закона донети прописе за које су овлашћени овим законом (члан 78).

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, (члан 79).

IV АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Овим нацртом закона отклањају се недостаци постојећег Закона о геолошким истраживањима уз јасно дефинисање свих активности које се односе на геолошка истраживања, заштиту животне средине и одрживо коришћење геолошких ресурса.

Примена овог закона треба да створи предуслове за истраживање, одрживо коришћење и заштиту геолошких ресурса у складу са природом, односно да се

успостави равнотежа између са једне стране активности човека и очувања природе и њених вредности са друге стране.

Нацртом закона се јасно дефинише формирање Геолошког завода Србије чиме се обезбеђује поуздана и рационалнија реализација програма геолошких основних и детаљних истраживања од општег интереса за државу.

Геолошки завод Србије на нивоу државних потреба прикупља, обрађује, систематизује и чува геолошке и друге информације које су неопходне за доношење државних одлука у рационалном коришћењу и заштити геолошких ресурса и вредности (минералне сировине, подземне воде, геолошко тло за изградњу, заштита геолошког тла као основе заштите животне средине људских добара и живота-геолошки хазард и ризик, стратешке енергетске сировине, геолошко наслеђе и гео простор уопште.) При томе ова институција прати, развија и користи савремене светске методе, технологију и опрему за геолошка истраживања, прати, развија и одржава потребни оптимум геолошких стручних кадрова из области примењене и научне геологије.

У области детаљних геолошких истраживања и експлоатације минералних ресурса, увођењем лиценци и доношењем подзаконских аката којим се прецизније регулишу услови истраживања, експлоатације и надзора, стварају се основни предуслови за поштовање принципа одрживог коришћења ресурса.

Нацртом новог Закона о геолошким истраживањима дефинишу се услови одржавања, и коришћења Геолошког информационог система Србије (ГеолИСС-а). ГеолИСС омогућава дигитално архивирање геолошких података и информација и обезбеђује савремену и ефикасну информациону основу за обављање свих активности везаних за планирања, пројектовања и одлучивања у области геологије, као и објективно сагледавање целокупних минералних ресурса државе. Такве информације могу бити припремљене за доношење одлука надлежних републичких органа и институција које раде и спроводе програме економског развоја Србије, одрживог управљања, коришћења и заштите геолошких ресурса и резерви, као и програма заштите животне средине.

Носиоци геолошких истраживања, односно експлоатације геолошких ресурса, обавезни су да Министарству или овлашћеној институцији којој су поверени послови ГеолИСС-а, достављају потпуне и тачне податке о спроведеним радовима и добијеним резултатима, као и друге податке од значаја за истраженост геолошких ресурса, количинама и квалитету геолошких резерви о којима се води евиденција.

Документација основних геолошких истраживања којом располаже министарство, доступна је за коришћење научним и привредним субјектима, у складу са законом. За потребе пројектовања детаљних геолошких истраживања и експлоатацију минералних ресурса, документација се користи уз накнаду која је приход буџета Републике Србије.

1. Који се проблем решава прописом?

Усвајањем новог Закона о геолошким истраживањима отклониће се недостаци важећег Закона о геолошким истраживањима и створиће се предуслови за свеобухватан и савремен приступ решавању проблема геолошких истраживања и то:

- дефинише се процедура за добијање сагласности експлоатацију подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага;
- дефинише се формирање Геолошког завода Србије

складу са овим законом; извођење истражних радова врши у складу са овим законом и другим прописима, техничким нормативима и нормама квалитета; предузимају мере безбедности лица, суседних објеката, саобраћаја и околине, као и све потребне мере заштите на раду од стране предузећа које изводи геолошка истраживања; предузимају мере заштите животне средине и друге мере у складу са условима из одобрења; води евиденција о узетим количинама минералних сировина ради њиховог испитивања и о другим минералним сировинама чије је постојање утврђено; примењују прописани услови за лица која руководе извођењем истражних радова и која врше стручни надзор над извођењем тих радова; узима већа количина минералних сировина за испитивање од количине одређене одобрењем за истраживање, осим при истраживању нафте и природних гасова; води књига о стању резерви минералних сировина; достављање података врши у складу са одредбама овог закона; експлоатација подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага врши у складу са издатом сагласношћу за експлоатацију ресурса; по завршетку или обустављању геолошких истраживања или експлоатације спроводе мере обезбеђења којима ће се трајно искључити наступање опасности за људе и имовину, као и за животну средину; привођење намени терена и обавештавање надлежног органа врши у складу са одредбама овог закона; спроводе друге прописане мере и поступци у складу са овим законом (члан 69).

Геолошки инспектор је овлашћен да нареди: да се утврђене неправилности отклоне у року који он одреди; да се обустави даље извођење истражних радова или експлоатација подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага, ако се: у одређеном року не отклоне утврђене неправилности и недостаци; истражни радови не врше у складу са одобрењем за истраживање или се не врше према пројекту истраживања; експлоатација подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага не врши у складу са издатом сагласношћу за експлоатацију ресурса; утврде недостаци и околности које представљају непосредну опасност по животну средину, живот и здравље људи или опасност по имовину. Носилац истраживања, односно извођач радова коме је наложено отклањање недостатака и неправилности дужан је да по њиховом отклањању о томе обавести геолошког инспектора у року који одреди инспектор, а који не може бити дужи од осам дана. Против решења геолошког инспектора може се изјавити жалба министру, у року од петнаест дана од дана пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења. О жалби на првостепено решење надлежног органа аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, донетог у вршењу поверених послова решава министар (члан 70-71).

X КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (члан 72-73)

Законом су утврђени привредни преступи и прекршаји за предузеће или друго правно лице, као и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу, физичког лица, чије су радње издиференциране у складу са Законом о привредним преступима и Законом о прекршајима.

XI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (члан 74-79)

Лица која су положила стручни испит којим је извршена провера стручне способности за рад на пословима одређеним овим законом по прописима који су били на снази у време њиховог полагања, као и лица којима је тим прописима признато

разврстаним резервама песка и шљунка из алувијалних наслага; пројекат експлоатације песка и шљунка из алувијалних наслага који нарочито садржи геолошке и хидрогеолошке карактеристике налазишта, услове и начин захватања ресурса и услове заштите ресурса подземних вода; сагласност министарства надлежног за послове заштите животне средине на Студију о процени утицаја експлоатације песка и шљунка из алувијалних наслага на животну средину односно други одговарајући акт у складу са прописима о процени утицаја на животну средину; услови-сагласност министарства надлежног за послове водопривреде у вези могућег утицаја планиране експлоатације на промене у водном режиму; доказ о праву својине, закупа или другом праву коришћења земљишта на коме ће се вршити захватање и експлоатација песка и шљунка; сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде када експлоатациони простор захвата и пољопривредно земљиште (члан 58).

Решење о сагласности на експлоатацију подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага садржи: назив носиоца експлоатације; координате и површину експлоатационог простора; катастарске бројеве парцела на којима ће се вршити експлоатација; одобрена количина ресурса који се експлоатише; рок до кога се морају завршити припремни радови и отпочети са експлоатацијом; рок важења решења; мере заштите животне средине а за подземне воде решење садржи и: врсту подземне воде која ће се експлоатисати (члан 59).

У циљу рационалног коришћења ресурса подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага и одрживости резерви, Министарство одређује колики се део резерви уступа подносиоцу захтева за експлоатацију. Министарство ће одбити издавање сагласности на експлоатацију подземних вода другим правним лицима ако је ресурс подземних вода намењен за јавно водоснабдевање. Министарство ће одбити издавање сагласности на експлоатацију песка и шљунка из алувијалних наслага ако се тиме битно нарушава хидродинамички режим подземних и површинских вода и угрожавају инфраструктурни објекти у водотоку и његовом приобаљу (члан 60).

Сагласност на експлоатацију подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага престаје да важи: истеком рока важења решења; ако се са експлоатацијом не отпочне у року одобреном решењем; ако се носилац сагласности на експлоатацију одрекне права из одобрења; ако се експлоатацијом угрожава живот и здравље људи и животна средина; ако се утврди да се експлоатацијом угрожава одрживо коришћење ресурса подземних вода или већ постојећа експлоатација; ако носилац права врши експлоатацију са већим капацитетом/количином од одобреног (члан 61).

Правно лице коме је издата сагласност за експлоатацију једне врсте подземних вода може у истом експлоатационом простору вршити и експлоатацију других врста подземних вода по претходно спроведеном поступку за издавање одобрења за експлоатацију тог ресурса. Ако постоје могућности за отварање више експлоатационих простора у истом налазишту једне врсте ресурса подземних вода, тада се актом о давању сагласности на пројекат експлоатације, дефинишу њихове границе под условом да нема њиховог штетног међусобног утицаја. Другом правном лицу може се на истом експлоатационом простору издати сагласност на експлоатацију друге врсте подземних вода, по претходно спроведеном поступку за издавање сагласности, под условом и на начин којим се не угрожава постојећа експлоатација (члан 62).

Правно лице коме је издата сагласност за експлоатацију може да изврши пренос права експлоатације на друго заинтересовано правно лице. Начин и услови преноса

концесија за истраживање и експлоатацију геолошких ресурса; остварује међународну сарадњу у области планирања геолошких истраживања и одрживог коришћења геолошких ресурса; обавља и друге послове у складу са законом (члан 50).

За послове основних геолошких истраживања од интереса за Републику Србију Влада оснива Геолошки завод Србије. Завод је установа са својством правног лица, која врши јавна овлашћења у складу са овим законом, оснивачким актом и другим посебним законима. Надзор над радом Завода и применом одредаба овог закона обавља Министарство. Седиште Завода је у Београду. Завод може имати организациону јединицу за послове геологије у седишту органа аутономне покрајине у складу са законом, а може их имати и у другим местима, у складу са статутом (члан 51-52).

Основна делатност Завода је да: врши израду предлога дугорочног програма геолошких истраживања и годишњих програма извођења геолошких истраживања; врши основна геолошка истраживања у складу са овим законом; врши и детаљна геолошка истраживања од посебног интереса за Републику Србију; израђује комплексне геолошке и геоеколошке подлоге; издаје геолошке услове за урбанистичко плаирање, пројектовање и изградњу објеката; врши прикупљање, селекцију, унос и ажурирање података за потребе ГеолИСС-а; израђује геолошке карте размере 1:25.000 и ситније (изузетно за подручја посебних намена и до 1:10.000); израђује, сваке пете године, као графички синтетски приказ евиденције ресурса и резерви геолошких ресурса, односно ГеолИСС-а, „Атлас ресурса минералних сировина Републике Србије“, „Атлас ресурса подземних вода Републике Србије“, „Атлас геотермалних ресурса Републике Србије“ и „Атлас геонаслеђа“; реализује научно-истраживачке и међународне пројекте. Средства за оснивање и рад Завода, обезбеђују се из: Буџета Републике Србије, односно буџета аутономне покрајине; прихода остварених на основу међународне билатералне и мултилатералне сарадње на програмима, пројектима и другим активностима из области геолошких истраживања; других извора у складу са законом. Приходи остварени по основу овог члана служе за унапређење услова рада Геолошког завода Србије (члан 53-54).

Геолошки информациони систем Србије успоставља, организује и одржава министарство надлежно за послове геологије а може поверити Заводу или другој стручној и научној институцији. Геолошки информациони систем Србије је део јединственог информационог система Републике Србије и представља основу за сагледавање геолошких ресурса Србије, спровођење свих врста активности у области геолошког планирања, одлучивања и пројектовања геолошких истражних радова, остваривање глобалне геокомуникације и комерцијализације геолошких информација. Подаци из ГеолИСС су јавни, осим података који представљају државну, војну, службену или пословну тајну. Приступност подацима ГеолИСС-а, услове и начин прикупљања, обраде и чувања података, услове плаћања и висину накнаде за коришћење информација ГеолИСС-а, као и услове размене података са међународним геолошким информационим системима, прописује министар посебним правилником (члан 55).

Министарство или институција којој су поверени послови ГеолИСС-а, сарађује са републичким и другим органима, јавним и другим предузећима и установама које прикупљају и чувају податке из области геолошких проучавања, истраживања и експлоатације геолошких ресурса. Носиоци геолошких истраживања односно експлоатације геолошких ресурса, обавезни су да Министарству или овлашћеној институцији којој су поверени послови ГеолИСС-а, достављају потпуне и тачне податке о спроведеним радовима и добијеним резултатима, као и друге податке од значаја за

за потребе планирања, пројектовања, грађења и санације терена која се одвијају на њеној територији (члан 38).

Правно лице која врши геолошка истраживања и/или експлоатацију геолошких ресурса: минералних сировина и подземних вода, дужно је да води књигу о стању резерви и Министарству доставља податке до 15. марта текуће године, према стању резерви на дан 31. децембра претходне године. Ближе услове, садржину података и начин вођења евиденције о стању резерви минералних сировина и подземних вода прописује министар посебним правилницима. На основу добијених података, Министарство израђује биланс резерви минералних сировина и подземних вода у Републици Србији. Биланс обухвата податке о резервама свих минералних сировина и подземних вода и чини саставни део ГеолИСС-а. Биланс из овог члана надлежни орган израђује до 31. јула текуће године (члан 39).

Правно лице које врши геолошка истраживања и/или експлоатацију геолошких ресурса: минералних сировина и подземних вода дужно је да сваке пете године доставља министарству Елаборат о резервама на истражном, односно експлоатационом пољу, ради утврђивања и оверавања резерви. Елаборат се доставља у писаној и електронској форми. Предузеће које је добило решење о утврђеним и овереним резервама минералне сировине, дужно је да у року од три године поднесе захтев за издавање одобрења за експлоатацију, односно сагласност на експлоатацију подземних вода и шљунка и песка из алувијалних наслага (члан 40).

IV. КЛАСИФИКАЦИЈА ГЕОЛОШКИХ РЕСУРСА И РЕЗЕРВИ (члан 41-42)

Геолошки ресурси минералних сировина и подземних вода, на основу резултата геолошких истраживања приказаних у геолошком елаборату, разврставају се према правилницима о јединственом начину утврђивања, евидентирања и прикупљања података о резервама и билансу тих резерви, врши се у складу са правилницима које доноси министар (члан 41).

Геолошки истражене и економски оцењене резерве минералних ресурса, њихова категоризација, класификација и услови експлоатације, исказују се Елаборатом о резервама, утврђивање и оверу резерви минералних сировина на основу Елабората о резервама, врши комисија коју образује министар, а трошкове за рад чланова комисије и вршење стручне ревизије Елабората о резервама сноси инвеститор геолошких истраживања чију висину и начин уплате утврђује министар (члан 42).

V. КОНЦЕСИЈЕ (члан 43-44)

Право на истраживање геолошких ресурса и геолошке средине може се стећи и на основу концесије, сагласно процедури предвиђеној прописима о концесијама. Основ за давање предлога за доделу концесија је концесиони елаборат, а израду концесионог елабората организује Министарство или потенцијални концесионар. Садржај концесионог елабората прописује министар посебним правилником (члан 43-44).

границама истражног простора, одређеног координатама преломних тачака; доказ о праву својине, закупа или другом праву коришћења на земљишту на коме ће се изводити геолошка истраживања – геолошки истражни радови у терену (истражне бушотине, истражно-експлоатациони бунари, истражни раскопи, откопи, окна, јаме, шахте и сл.); мишљење надлежног органа општинске управе о усклађености просторног плана (урбанистичког плана) - намена површина у погледу коришћења простора са аспекта планираних детаљних геолошких истраживања; услови заштите природе и животне средине и услови за утврђивање мера техничке заштите споменика културе ако се планира извођење теренских радова (истражно копање, истражно бушење и сл.); доказ о уплаћеној административној такси; ако је пројектом предвиђено узимање минералне сировине за технолошка испитивања подноси се и посебан пројекат узимања технолошког узорка (Упрошћени рударски пројекат). Физичко лице из става 1. овог члана подноси документацију из тачке 1), 3) и 6) (члан 28).

Одобрење за геолошка истраживања издаје се у форми решења и садржи: назив инвеститора геолошких истраживања са назнаком његовог седишта; предмет истраживања и врсту истражних радова; координате преломних тачака истражног поља за које се даје одобрење за истраживање; обим и врсту радова који се морају извршити; највећу количину минералних сировина, осим нафте и природних гасова, која се може узети у циљу испитивања њиховог квалитета и технолошких особина; рок у коме се мора започети и извршити истраживање; начин и рок у којем је инвеститор геолошких истраживања дужан да обавештава надлежно министарство или орган локалне самоуправе о резултатима извршених истраживања; права, обавезе и одговорности инвеститора истраживања у погледу предузимања мера ради обезбеђења опште сигурности, заштите здравља и заштите животне средине; услове за продужење рока за истраживање и/или пренос одобрења за истраживање; услове измена или укидања решења о датом одобрењу за истраживање; Одобрење за истраживање се издаје на рок од највише три (3) године а за подземне воде две (2) године. Одобрење за истраживање може да се продужи за највише два (2) узастопна рока важења од којих сваки посебно не сме бити дужи од једне (1) године. Захтев за продужење одобрења за истраживања подноси се тридесет дана пре истека рока важења одобрења (члан 29-30).

Одобрење за извођење геолошких истраживања, орган који га је издао може укинути, ако се: са геолошким истраживањима не отпочне у року који је утврђен одобрењем за истраживање; започети истражни радови за које је издато одобрење не изводе дуже од шест месеци кривицом инвеститора геолошких истраживања; установи да приложена документа не одговарају чињеничном стању; истраживања не обављају у складу са одобрењем; под видом истраживања врши експлоатацију геолошког ресурса; и поред упозорења надзорног органа и/или издатог налога овлашћеног геолошког инспектора, не спроводе прописане мере заштите на раду, потребне мере обезбеђења имовине, здравља људи и заштите животне средине, као и друге мере у складу са законом (члан 31).

Ако су захтев за издавање одобрења за извођење геолошких истраживања истог геолошког ресурса поднела два или више заинтересованих правних лица на истом истражном простору, приоритет у добијању одобрења за истраживање има лице које је прво поднело комплетан захтев, сагласно члану 28. овог закона. Ако се захтеви за издавање одобрења за извођење геолошких истраживања односе на различите врсте геолошких ресурса на истом истражном простору, може се истовремено издати више

Геолошки завод Србије, наведене послове може обављати и друго правно лице које поседује одговарајућу лиценцу, уз сагласност Министарства (члан 16).

Геолошка истраживања могу да изводе и страна правна лица под условима и на начин прописан овим законом и законом којим се уређују права страних лица у погледу коришћења добара од општег интереса (члан 17).

Геолошка истраживања из члана 3. овог закона изводе се према пројекту геолошких истраживања. Садржај пројекта геолошких истраживања одређује министар посебним правилником (члан 18).

Пројекат геолошких истраживања подлеже техничкој контроли. Техничка контрола обухвата контролу у погледу примене савремених достигнућа и метода геолошке науке и технике и усклађености са техничким прописима, нормативима и стандардима, као и контролу у погледу примене одговарајућих мера и норматива заштите животне средине, заштите на раду, сигурности објеката и људи и суседних објеката. Техничку контролу пројекта може вршити предузеће, односно друго правно лице које испуњава услове за израду пројекта геолошких истраживања, односно има запослено лице одговарајућег геолошког усмерења, у складу са овим законом. Техничку контролу пројекта геолошких истраживања не може вршити, односно у вршењу контроле не може учествовати: предузеће, односно друго правно лице које је израдило тај пројекат и предузеће, односно друго правно лице које је носилац истраживања; лице запослено у предузећу или другом правном лицу које је израдило пројекат геолошких истраживања или је учествовало у изради тог пројекта; лице које је запослено код носиоца истраживања или је на други начин повезано са предузећем које је израдило пројекат; лице запослено у Министарству. Предузеће, односно друго правно лице које је извршило техничку контролу пројекта геолошких истраживања, саставља извештај о извршеној техничкој контроли пројекта геолошких истраживања и на том пројекту потврђује да је пројекат урађен у складу са прописаним условима и саставни је део пројекта геолошких истраживања (члан 19-21).

Извођач радова је дужан да: изводи радове према пројекту геолошких истраживања, техничким прописима, нормативима, стандардима и савременим стручним и научним методама које се примењују при извођењу тих радова; спроводи све прописане мере заштите на раду; предузима мере којима се обезбеђује заштита технолошког процеса, опреме и постројења, безбедност запослених, саобраћаја и суседних објеката; предузима мере за заштиту животне средине; по завршетку или обустављању геолошких истраживања на подручју на коме су обављени радови, спроведе све мере обезбеђења којима ће се трајно искључити наступање опасности за људе и имовину, као и за животну средину и да терен приведе првобитној намени у року који је утврђен пројектом, и о томе обавести надлежни орган општине на чијем подручју су изведени радови као и орган који је издао одобрење за истраживање; заштити бушотину уколико се пронађе подземна вода која се неће одмах користити; затвори бушотину ако се утврди да је негативна, а резултати истраживања и лабораторијског испитивања покажу да не може послужити другој намени (члан 22).

У току извођења геолошких истраживања, инвеститор геолошких истраживања је дужан да обезбеди стручни надзор над извођењем геолошких истраживања. Стручни надзор обухвата: контролу да ли се истражни радови изводе према пројекту геолошких истраживања; проверу квалитета извођења истражних радова и примену прописа, стандарда, техничких норматива и норми квалитета; контролу примене мера заштите на

износу надокнаде за рад стручних радних група или комисија доноси министар. Основна геолошка истраживања су послови од општег интереса за Републику и финансирају се из буџета Републике Србије. Министарство надлежно за послове геологије (у даљем тексту: Министарство) обезбеђује услове за ефикасно спровођење програма и планова развоја основних геолошких истраживања, геолошко-економску оцену и одрживо коришћење геолошких ресурса, као и друге активности од интереса за целокупно уређење простора Републике Србије. Критеријуме на основу којих се утврђује потенцијалност подручја у погледу геолошких ресурса - минералних сировина, подземних вода и геотермалне топлоте прописује министар надлежан за послове геологије (у даљем тексту: министар), посебним правилницима. Основна геолошка истраживања ресурса минералних сировина и ресурса земљине топлоте врше се у две етапе: (а) етапа рекогносцирајућих истраживања, и (б) етапа регионално-проспекцијских истраживања. Рекогносцирајућа истраживања имају за циљ прелиминарну идентификацију и оцену подручја повишеног потенцијала у погледу минералних ресурса и ресурса земљине топлоте. Регионално-проспекцијска истраживања имају за циљ поуздану идентификацију налазишта и прву оцену лежишта минералних сировина и налазишта земљине топлоте. Процене количина, квалитета и геолошко-економског значаја прогнозних и идентификованих геолошких ресурса у оквиру основних геолошких истраживања приказују се у Елаборату о резултатима геолошких истраживања. (члан 5-8).

Примењена геолошка истраживања се изводе ради добијања геолошких података за потребе: класификације резерви свих врста геолошких ресурса и њихове оцене; утврђивања услова експлоатације минералних ресурса; утврђивања услова експлоатације ресурса земљине топлоте; утврђивање инжењерскогеолошких и геотехничких својстава и карактеристика терена за потребе планирања, пројектовања и изградње објеката (грађевинских, рударских и сл.); израде програма и пројеката заштите геолошке и животне средине; ремедијацију геолошке и животне средине, итд. Примењена геолошка истраживања ресурса минералних сировина и ресурса земљине топлоте врше се у две етапе: (а) етапа претходних геолошких истраживања и (б) етапа детаљних геолошких истраживања. Претходна геолошка истраживања ресурса минералних сировина имају за циљ почетно оконтуривање идентификованог лежишта или издани, односно налазишта, утврђивање геолошко-економских карактеристика у обиму који је довољан да би се донела одлука о оправданости извођења детаљних геолошких истраживања и изради Предстудије изводљивости експлоатације и коришћења. Детаљна геолошка истраживања ресурса минералних сировина, ресурса земљине топлоте изводе се ради добијања геолошких података за: класификацију и оцену резерви свих врста геолошких ресурса; утврђивање геолошких услова експлоатације ресурса необновљивих минералних сировина; утврђивање геолошких услова експлоатације обновљивих минералних ресурса; утврђивање одрживости резерви свих врста геолошких ресурса, утврђивање услова заштите геолошких ресурса и утврђивање услова заштите и ремедијације геолошке и животне средине. Детаљна геолошка истраживања простора геолошке средине изводе се ради добијања података о инжењерскогеолошким и геотехничким својствима и карактеристикама терена за изградњу објекта. Детаљна геолошка истраживања су подлога за доношење одлуке о потреби израде Студије изводљивости (члан 9-10).

чврстих минералних сировина и вођењу евиденције о њима („Службени лист СФРЈ“, бр. 53/79), и Правилника о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођењу евиденције о њима („Службени лист СФРЈ“, бр. 34/79), и њихово иновирање и улађивање са најважнијим светским класификацијама, првенствено са Оквирном класификацијом Уједињених Нација - UNFC 1996, 2004, 2009., класификацијом у Аустралијском правилнику о подношењу извештаја о резултатима истраживања, минералним ресурсима и рудним резервама (Australian Code for Reporting of Exploration Results, Mineral Resources and Ore Reserves - JORC Code, 2004), и класификацијом у Међународном обрасцу за подношење извештаја о резултатима истраживања, минералним ресурсима и минералним резервама Здруженог комитета за међународне стандарде у приказивању резерви (International Reporting Template for the Public Reporting of Exploration Results, Mineral Resources and Mineral Reserves of the Combined Reserves International Reporting Standards Committee - CRIRSCO Template, 2006). На основу досадашњег искуства неопходно је усагласити поменуто подзаконску регулативу са познатим светским класификацијама минералних резерви/ресурса и иновирати је увођењем нових, у свету општеприхваћеним стандардима, појмовима и терминима, да би се могло разумети и комуницирати са стручњацима и инвеститорима из других земаља.

Нацртом Закона о геолошкој делатности уводи се лиценца за пројектовање и извођење геолошких истраживања, руковођење и надзор над геолошким истраживањима и друге стручне послове за лица и предузећа који ће морати да испуне услове прописане посебним правиником.

Нацртом Закона о геолошкој делатности дефинишу се услови одржавања, и коришћења Геолошког информационог система Србије (ГеолИСС-а), који ће функционисати као део Јединственог информационог система Републике Србије. Подаци из Геолошког информационог система Србије су јавни, осим података који представљају државну, војну, службену или пословну тајну. За коришћење података из Геолошког информационог система Србије плаћа се надокнада у складу са овим Законом и приход је буџета Републике Србије.

Нацртом новог Закона о геолошким истраживањима уређују се услови одрживог коришћења ресурса подземних вода и песка и шљунка из алувијалних наслага са аспекта заштите ресурса и животне средине

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (члан 1-10)

У овом поглављу уређују се општи и посебни услови као и начин извођења геолошких истраживања, чувања и коришћења резултата тих истраживања, начин програмирања геолошких истражних радова и њиховог финансирања, класификовање ресурса и резерви минералних сировина, услови експлоатације ресурса подземних вода, одрживо управљање и заштита геолошких ресурса, делатност Геолошког завода Србије, као и надзор над применом одредаба овог закона (члан 1).

геолошке делатности, одобравање концесија за геолошка истраживања, вршења надзора над применом овог закона и решавање других значајних питања из области геологије која су од општег интереса за укупни развој привреде и друштва, науку, технологију, образовање, васпитање, културу итд.

Крајем прошлог и почетком овог века, геологији се у Србији придавао велики значај, што је довело до формирања Катедре за минералогiju и геологију, а њен оснивач је био Јован Жујовић, који је окупио један број геолога који су поставили темеље проучавања геологије наших земаља. Схватајући значај који има геологија у друштву, Српско геолошко друштво покреће иницијативу за формирање „Геолошког института краљевине Југославије” (који се оснива 29.12.1930. године), са задатком да „по утврђеном плану и савременим научним методама врши проучавање тла (површинског земљишта) и дубљих делова земље, минералног блага и подземних вода”. При геолошком институту Краљевине Југославије постојало је и саветодавно тело „Геолошки комитет Краљевине Југославије”. Комитет је давао директиве за рад Института, мишљења који ће се радови и у ком обиму према државним потребама изводити. Комитет је спремао и пројекат буџета за сваку годину.

После II светског рата 1946 год. Институт мења назив у „Научни истраживачки институт Министарства рударства”, да би 1948 год. прерастао у „Савезни геолошки завод”, односно Републичке геолошке заводе. Републички геолошки завод Србије-Геозавод, престао је да постоји 1973. године а од њега је формирано 5 друштвених предузећа, да би се 01.09.2006. године („Сл.гласник РС”, бр 79/06) са Научном Установом „Геонститут” објединили у привредно друштво „Геолошки Институт Србије” д.о.о. чији је оснивач Влада Републике Србије. Наведеном Одлуком Владе дефинисано је да „Геолошки Институт Србије” д.о.о. поред других претежних делатности обавља и послове основних геолошких истраживања од општег интереса за државу.

Правни облик наведене организације не одговара у потпуности улози и функцији коју једна национална геолошка институција за обављање овако значајних послова од општег интереса за државу треба да испуњава. Због тога се новим Нацртом Закона о геолошким истраживањима јасно и прецизно дефинише делатност Геолошког завода Србије као државне организације, по узору на светске државне геолошке организације. Република Србија је једина држава у Европи која нема своју државну геолошку организацију, што има за последицу да не може бити укључена у рад Европске Геолошке Службе (EuroGeoSurvey). Самим тим не може бити укључена у међународне геолошке пројекте а такође нема приступ европским фондовима за финансирање геолошких пројеката.

Државни Геолошки завод Србије је организација од посебне важности са основном улогом да истражи, прикупи, интерпретира и пружи све релевантне податке везане за геолошку грађу целокупне територије Србије, доприноси одрживом националном развоју и заштити животне средине, учествује у планирању и реализацији свеобухватних геолошких истраживања, унапређује знања у свим областима геолошких наука, објављује и промовише геолошке податке који су од значаја за јавност Србије указујући на значај геолошких наука нарочито у области ресурса и заштите животне средине као и стварању основе за привредни развој Републике Србије. Нацртом закона је дефинисан начин финансирања Геолошког завода Србије, по угледу на земље Европске Уније.